

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายอุดมศักดิ์ นิตินทร ตูลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๓๗/๒๕๕๑

วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัย รวม ๓ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง นายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

ประเด็นที่สอง มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองของผู้ถูกร้อง ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่

ข้อพิจารณาเบื้องต้น

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รัฐบาลที่เป็นประชาธิปไตยนั้นคือรัฐบาลที่ปกครองบริหารประเทศด้วยความยินยอมของประชาชน ไม่ใช่ให้ประชาชนขึ้นปกครองบริหารประเทศเอง แต่ความยินยอมนี้หมายความว่า ต้องได้รับความยินยอมจากประชาชนเสียงส่วนใหญ่ และรัฐบาลที่ได้รับความยินยอมนี้ต้องบริหารประเทศไปตามครรลองของระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามความต้องการของประชาชน โดยมีความคิดหรือปรัชญาขึ้นรากฐานของระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งเชื่อว่าคนเป็นคนดีมีเหตุผลและสติปัญญา มีความรับผิดชอบ ถ้าให้โอกาสแก่คนทั่วไปในสังคมเลือกตัดสินใจในเรื่องการบ้านการเมือง ก็จะสามารถตัดสินใจได้ถูกต้อง ทำให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุข จึงต้องมีหลักเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และเมื่อมีความคิดเห็นแตกต่างกันก็ต้องมีความเห็นของคนส่วนใหญ่ฝ่ายหนึ่ง ความเห็นของคนส่วนน้อยฝ่ายหนึ่งเพื่อให้เสรีภาพเป็นไปได้ในระบอบประชาธิปไตย จึงจำเป็นต้องมีหลักความอดทนต่อความเห็นของฝ่ายตรงข้าม จะอ้างหลักถือเสียงส่วนใหญ่มาทำลายเสียงส่วนน้อยไม่ได้ トラบใดที่เสียงส่วนน้อย

ยังรักษาตกอยู่ในกรอบของกฎหมาย มิได้ทำผิดกฎหมายหรือก่อความไม่สงบขึ้นในระบอบประชาธิปไตย จึงต้องถือหลักพิทักษ์ปกป้องเสียงส่วนน้อยหรือชนส่วนน้อย ซึ่งมีสิทธิที่จะชุมนุมแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล รัฐมนตรี นักการเมือง และพรรคการเมืองโดยกล่าวหาว่ารัฐบาลมีนโยบายไม่ดี หรือบริหารประเทศไม่ใช่อะไร เพราะหากไม่ปกป้องเสียงส่วนน้อยหรือชนส่วนน้อยแล้วเสรีภาพของการแสดงความคิดเห็นจะอยู่อย่างแท้จริงไม่ได้ และจะต้องมีหลักอีกประการหนึ่งคือ หลักกฎหมายเป็นใหญ่ คือเจ้าหน้าที่ของรัฐและราษฎรต่างก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย สิ่งใดที่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของราษฎร เจ้าหน้าที่ที่จะทำได้ก็ต่อเมื่อกฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น นอกจากนี้ ในระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง จะต้องมีการควบคุมการใช้อำนาจเพื่อป้องกันภัยของอำนาจ การควบคุมอำนาจจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญของระบอบประชาธิปไตยที่จะขาดเสียไม่ได้

เมื่อการเมืองเป็นกิจการส่วนรวมของพลเมืองทุกคนที่เป็นเจ้าของประเทศ ซึ่งมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกัน ทุกคนจึงมีสิทธิที่จะ “เล่นการเมือง” ได้ และต้องเล่นการเมืองในวิถีทางและวิธีการที่ขอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ ตามครรลองของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การเล่นการเมืองผู้เล่นต้องเล่นตามกติกา การเล่นจึงจะเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม กรรมการควบคุมการเล่นการเมืองก็คือประชาชนผู้เป็นพลเมือง บุคคลใดหรือพรรคใดที่เล่นผิดกติกา ประชาชนในประเทศที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองก็จะประณามและไม่สนับสนุน การซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง เป็นการขาดวัฒนธรรมทางการเมืองอย่างหนึ่ง เช่นเดียวกับการใส่ร้ายป้ายสี บิดเบือนกล่าวหา สร้างพยานหลักฐานเท็จทำลายล้างกัน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจผิดหรือสับสนคลาดเคลื่อนในข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับกิจการส่วนรวมของบ้านเมือง ทำให้ประชาชนไม่อาจแสดงเจตจำนงให้ความยินยอมได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริงในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรของตน อันเป็นการกระทำที่ขาดวัฒนธรรมทางการเมืองเช่นเดียวกัน บุคคลนั้นหรือพรรคนั้นย่อมต้องถูกตรวจสอบและพิจารณาโทษอย่างเข้มงวดจริงจังเช่นกัน เพื่อให้ประชาชนได้แสดงออกถึงความต้องการหรือความยินยอมที่ถูกต้องแท้จริง ด้วยการเลือกตั้งผู้แทนของตนแต่เฉพาะผู้ที่เชื่อได้โดยสุจริตใจว่า เป็นผู้ที่จะเข้าไปทำงานการเมืองเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมของชาติเท่านั้น

ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงให้มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มาเป็นเวลากว่า ๗๕ ปีแล้ว ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองการปกครองมาแล้วหลายรูปแบบ โดยมีเป้าหมายสูงสุดต้องการให้ได้ผู้ที่เข้าไปใช้อำนาจรัฐบริหารประเทศแทนประชาชน

ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม พัฒนาสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้กับประเทศชาติ และประชาชนด้วยความสงบสุข แต่ตลอดเวลาที่ผ่านมานักการเมืองไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนว่า ได้พัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองให้ดีขึ้น และบรรดานักการเมืองหรือผู้ใช้อำนาจรัฐทั้งหลายก็ไม่ได้ให้ความรู้ให้การศึกษาแก่ประชาชนทั้งประเทศได้พัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองไปตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแต่อย่างใด แตกต่างกับประเทศที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี ประชาชนมีความรู้ในกิจการบ้านเมืองที่ดี นักการเมืองมีคุณภาพ การรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมทางการเมือง เช่น พรรคการเมืองมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ชัดเจน มีเหตุผลเป็นจริงได้ตามหลักการสากลจึงยุบพรรคการเมืองได้ยาก แม้ว่าประเทศไทยจะได้มีการปฏิรูปการเมืองแล้ว แต่เป็นการปฏิรูปด้วยทฤษฎีและรัฐธรรมนูญเท่านั้น พฤติกรรมของนักการเมืองไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใด ซึ่งกล่าวได้ว่า ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ไม่เข้มแข็งถึงขนาดไม่ได้รับความเชื่อถือในความเป็นกลาง ฉะนั้นเพื่อให้การปฏิรูปการเมืองได้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่ประชาชนต้องการ การพิจารณาวินิจฉัยบังคับใช้กฎหมายของกระบวนการตรวจสอบทั้งหลายจึงต้องมีความเป็นกลาง และเคร่งครัด เข้มงวด จริงจังกับทุกคนทุกภาคส่วนโดยเสมอภาคกันเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายถูกต้องเป็นธรรมตรงตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการเมือง ให้ประเทศไทยมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีให้จงได้ การพิจารณาคดียุบพรรคการเมือง เช่นคดีนี้ เป็นกรณีพิจารณาจากพฤติกรรมการกระทำของนักการเมืองที่เกิดขึ้นมาก่อนแล้ว จึงวินิจฉัยปรับบทบังคับใช้กฎหมายที่มีสภาพบังคับในปัจจุบัน ไม่ได้พิจารณาตามกระแสหรือการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เกิดขึ้นของกลุ่มใด ซึ่งเป็นกรณีที่กระบวนการยุติธรรมจะต้องดำเนินการพิสูจน์ความถูกต้อง เพื่อดำรงความเป็นนิติรัฐไว้เป็นอีกส่วนหนึ่ง เว้นแต่จะแก้ปัญหามองการเมืองด้วยวิธีการเมืองอื่น ตามความจำเป็นทางรัฐศาสตร์ที่จะพิจารณากันต่อไป ดังนั้น การพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้จึงมีประเด็นต้องวินิจฉัยดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง นายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรคมหาชนมาธิปไตย กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำสั่งวินิจฉัยตั้งการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๖๕/๒๕๕๑ วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๑ รับฟังได้ว่า หลังจากมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ พรรคมัชฌิมาธิปไตยผู้ถูกร้อง ได้ส่งนายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรค เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดปราจีนบุรี เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ นายอำนาจ จันทร์แจกหล้า ซึ่งเป็นตัวแทน (หัวคะแนน) ของนายสุนทร วัฒวัลย์ ได้ดัดกรอพบนางชวนพิศ นันมา ขณะเดินออกจากบ้านพักเพื่อไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง นายอำนาจ จันทร์แจกหล้า ได้ยื่นธนบัตรใบละ ๑๐๐ บาท จำนวน ๔ ฉบับ เป็นเงิน ๔๐๐ บาท ให้นางชวนพิศ นันมา และสมาชิกในครอบครัวเพื่อลงคะแนนเสียงให้กับ นายสุนทร วัฒวัลย์ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หมายเลข ๗ และผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนของผู้ถูกร้อง หมายเลข ๑๕ นางชวนพิศ นันมา จึงเดินทาง ย้อนกลับมาที่บ้านพักแล้วบอกกับสมาชิกครอบครัวถึงเหตุการณ์ดังกล่าว นายสุรชาติ นันมา บุตรชาย ของนางชวนพิศ นันมา ได้โทรศัพท์ไปปรึกษากับนายสมาน พูลสวัสดิมงคล อดีตผู้บังคับบัญชาและ เป็นผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นเขตเลือกตั้งเดียวกับ นายสุนทร วัฒวัลย์ ซึ่งนายสมาน พูลสวัสดิมงคล ได้แนะนำให้ นายสุรชาติ นันมา แจ้งความต่อ พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรนาดีในกรณีเหตุการณ์ดังกล่าว

ต่อมาวันที่ ๒๕ และ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๐ นายสุรชาติ นันมา ได้ให้ถ้อยคำต่อพนักงาน สืบสวนสอบสวนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปราจีนบุรี และคณะกรรมการ สืบสวนสอบสวนตามลำดับ ปรากฏว่านายสุรชาติ นันมา ได้กลับคำให้การที่นายสุรชาติ นันมา เคยให้การไว้ต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรนาดีว่า เงินจำนวน ๔๐๐ บาท เป็นเงินที่นางชวนพิศ นันมา ให้มาไว้ใช้ซื้อไม้กวาด และในทันทีทันใดนั้น นายสุรชาติ นันมา ก็ได้ให้ถ้อยคำใหม่ว่า เงินจำนวนดังกล่าวเป็นเงินที่นายสุรพล เทพบุตรดา ได้ฝากนายอำนาจ จันทร์แจกหล้า มาใช้คืน ที่เคยยืมไป และนายอำนาจ จันทร์แจกหล้า ได้ฝากนางชวนพิศ นันมา มาคืนให้กับนายสุรชาติ นันมา อีกทอดหนึ่ง ซึ่งนายสุรพล เทพบุตรดา ให้ถ้อยคำยืนยันว่า เป็นผู้ฝากเงิน จำนวน ๔๐๐ บาท กับนายอำนาจ จันทร์แจกหล้า เพื่อมาใช้หนี้นายสุรชาติ นันมา แต่ต่อมาภายหลังนายสุรพล เทพบุตรดา ได้ให้ถ้อยคำใหม่โดยกลับคำให้การว่า ในการให้ถ้อยคำครั้งแรกนั้น นายสุรชาติ นันมา ได้ขอร้องให้ มาให้ถ้อยคำดังกล่าว ส่วนที่มาให้ถ้อยคำในครั้งหลังนี้ นายอำนาจ จันทร์แจกหล้า ได้ขอร้องให้มา ช่วยกลับคำให้การ

นอกจากนี้ นายศักรินทร์ กาญจนพงศ์ พนักงานสืบสวนสอบสวนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปราจีนบุรี ได้สืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ให้ทราบว่า นายชนาว์วัฒน์ วาริสมานคุณ ซึ่งเป็นเลขานุการส่วนตัวของ นางกนกวรรณ วิลาวัลย์ ศรีจันทร์ บุตรสาวของนายสุนทร วิลาวัลย์ ได้มาพบนายศักรินทร์ กาญจนพงศ์ เพื่อขอให้ช่วยเหลือในเรื่องนี้ แต่นายศักรินทร์ กาญจนพงศ์ ได้ขอปฏิเสธและยืนยันว่าจะขอปฏิบัติ ตามหน้าที่

คณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเสียงข้างมากเห็นว่า จากพยานบุคคลและธนบัตรของกลาง มีข้อเท็จจริงที่เชื่อได้ว่า นายสุนทร วิลาวัลย์ รองหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง และเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดปราจีนบุรี ได้สนับสนุนหรือ รู้เห็นเป็นใจให้ นายอำนาจ จันทร์แอกหล้า ตัวแทน (หัวคะแนน) ของตนให้เงินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ นายสุนทร วิลาวัลย์ อันเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืน มาตรา ๕๓ (๑) และมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ และการกระทำนั้นมีผลให้ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและ เที่ยงธรรม

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้แจ้งความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง พร้อมสำนวน การสืบสวนสอบสวนไปยังคณะกรรมการตรวจสอบการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๑๐๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มา ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้ว คณะกรรมการตรวจสอบการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งได้พิจารณา กระบวนการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้วมีความเห็นว่า ความเห็นของคณะกรรมการ การเลือกตั้งที่จะสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ของนายสุนทร วิลาวัลย์ เป็นการชอบด้วยกฎหมาย และ ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงเป็นประการอื่นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้กระทำการใดโดยไม่เที่ยงธรรม

คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีคำวินิจฉัยที่ ๖๕/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๑ ให้งด ประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ ของนายสุนทร วิลาวัลย์ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายสุนทร วิลาวัลย์ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดปราจีนบุรี หมายเลข ๗ เขตเลือกตั้งที่ ๑ เป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการ

การเลือกตั้งมีคำสั่ง และจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรีใหม่ ในเขตเลือกตั้งที่ ๑ จำนวน ๑ คน โดยให้นายสุนทร วัฒวัลย์ ชดใช้ค่าเสียหายตามจำนวนที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปราจีนบุรีรายงานค่าใช้จ่ายในการจัดการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ รวมทั้งให้ดำเนินคดีอาญาแก่นายสุนทร วัฒวัลย์ และนายอำนาจ จันทร์แหกหล้า

การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนายสุนทร วัฒวัลย์ และสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ ใหม่แทนนายสุนทร วัฒวัลย์ ตามมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ และได้ส่งความเห็นพร้อมสำนวน การสืบสวนสอบสวนไปให้คณะกรรมการตรวจสอบการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ตามมาตรา ๑๐๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวพิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงตามที่คณะกรรมการ การเลือกตั้งได้วินิจฉัยรับฟังมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายสุนทร วัฒวัลย์ และสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ ใหม่ นั้น เป็นการพิจารณา วินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ ที่บัญญัติว่า ในกรณี คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาวินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ก่อนการประกาศ ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ การเลือกตั้งเป็นที่สุด ข้อเท็จจริงจึงรับฟังเป็นข้อยุติได้ว่า นายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรค ผู้ถูกร้อง ได้กระทำความผิดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๖ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มา ซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓

การที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่าผลของคดีอาญาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งให้ดำเนินคดีอาญากับ นายสุนทร วัฒวัลย์ และนายอำนาจ จันทร์แหกหล้า ถือเป็นพยานหลักฐานสำคัญในชั้นศาลที่ผู้ร้อง จะต้องนำเสนอต่อศาลและศาลจำเป็นต้องใช้ประกอบดุลพินิจตามคำร้องของผู้ร้องนั้น กระบวนการยุติธรรม ในทางอาญาที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งมาดังกล่าว เป็นกรณีที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยพยานหลักฐานตามหลักการ ของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งจะต้องได้ความชัดเจนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยได้กระทำความผิดจริง โดยปราศจากข้อสงสัย หากพยานหลักฐานมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยกระทำผิดหรือไม่

ก็ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้น โดยพิพากษายกฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องซึ่งแตกต่างกับการพิจารณาวินิจฉัยของกระบวนการตรวจสอบความสุจริตและเที่ยงธรรมของการเลือกตั้งซึ่งเพียงแต่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้ว ก็ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งเพิกถอนสิทธิผู้สมัครที่กระทำการเช่นนั้นทุกราย เป็นเวลาหนึ่งปีได้แล้ว กรณีจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาประกอบพยานหลักฐานตามกระบวนการยุติธรรมในทางอาญาตามที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งแต่อย่างใด ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องในประเด็นนี้จึงฟังไม่ขึ้น

ส่วนกรณีผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ วรรคหนึ่งและวรรคสอง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๒๓๗ จึงเป็นบทบัญญัติอันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่อาจนำบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญดังกล่าว มาปรับกับข้อเท็จจริงเพื่อพิจารณามีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามคำร้องได้ นั้น

เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่ได้ตราขึ้นโดยมีหลักการที่สำคัญคือการควบคุมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม อันเป็นการสอดคล้องกับหลักการในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว จึงมิได้เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๒๓๗ แต่อย่างใด

ประเด็นที่สอง มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

เมื่อได้พิจารณาพฤติการณ์ของนายสุนทร วัฒวัลย์ ซึ่งดำรงตำแหน่งรองหัวหน้าพรรคของผู้ถูกร้อง แสดงให้เห็นว่านายสุนทร วัฒวัลย์ เป็นบุคคลสำคัญของพรรคผู้ถูกร้อง และมีบทบาทสำคัญ

ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคผู้ถูกร้อง เพราะหากนายสุนทร วิชาวัลย์ ไม่มีบทบาทสำคัญในพรรคของผู้ถูกร้องแล้ว นายสุนทร วิชาวัลย์ คงไม่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นรองหัวหน้าพรรคตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและคณะกรรมการบริหารพรรค มัชฌิมชาติปไตย ฉบับลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐ และจากข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ของนายสุนทร วิชาวัลย์ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น นายสุนทร วิชาวัลย์ ได้กระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ และการกระทำดังกล่าวมีผลให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดปราจีนบุรีมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีปัญหาต้องพิจารณาต่อไปว่าการกระทำผิดดังกล่าวของนายสุนทร วิชาวัลย์ มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องหรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชน และการดำเนินกิจกรรมในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้นตามวิถีทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พรรคการเมืองจึงเป็นสถาบันหรือเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นรากฐานแห่งเสรีประชาธิปไตย และเป็นสถาบันที่แสดงออกของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีแนวคิดหรืออุดมการณ์ในทางการเมืองร่วมกันเพื่อประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนโดยรวม แต่ปัญหาของพรรคการเมืองไทยมิได้เกิดจากการมีอุดมการณ์ร่วมกันของประชาชนอย่างแท้จริง การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองส่วนใหญ่จะอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์ของบุคคลภายในพรรค โดยเฉพาะบุคคลที่เป็นหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรค เมื่อมีการเลือกตั้งบุคคลเหล่านี้ก็จะสนับสนุนทุกวิถีทางเพื่อให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคได้รับเลือกตั้งให้มากที่สุด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้งเป็นรัฐบาลเข้ามาบริหารราชการแผ่นดินเพื่อประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง โดยไม่ได้ให้การศึกษาแก่ประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจในครรลองของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ทำให้ระบบการเมืองของประเทศไม่มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดี ดังนั้น การกระทำใด ๆ ของหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์โดยรวมของพรรคการเมืองนั้น

การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมือง กรณีปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมืองผู้ใด มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึง

การกระทำที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการ ก่อ หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เห็นว่าอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการยุบพรรคตามมาตรา ๒๓๗ ของรัฐธรรมนูญ แบ่งออกเป็น ๒ กรณี กล่าวคือ

กรณีแรก ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมือง ได้กระทำการหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมเสียเอง เป็นกรณีที่ต้องถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งไม่ได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

กรณีที่สอง ผู้สมัครรับเลือกตั้งมิได้เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมือง แต่ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารของพรรคการเมือง มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำที่บุคคลดังกล่าวได้กระทำการหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ในกรณีนี้ศาลรัฐธรรมนูญอาจพิจารณาถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำในแต่ละกรณี ว่าสมควรจะมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองหรือไม่

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นข้อยุติได้ว่า นายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรคของผู้ถูกร้อง ได้กระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ ถือว่าเป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๔

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองของผู้ถูกร้อง ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง บัญญัติว่า กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง ในกรณีหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารของพรรคการเมืองนั้น ได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งเอง ซึ่งมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เป็นกรณีต้องเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารของพรรคการเมืองดังกล่าว มีกำหนดระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิได้สั่งยุบพรรคการเมือง ซึ่งบทบัญญัติมาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ได้จำกัดอำนาจการใช้ดุลพินิจในการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารของพรรคการเมืองของศาลรัฐธรรมนูญไว้ แต่หากเป็นกรณีตามมาตรา ๘๘ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ในกรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีได้เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมืองเป็นผู้กระทำการ แต่ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารของพรรคการเมือง มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืน มาตรา ๘๒ หรือเหตุตามมาตรา ๘๔ แล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว ในกรณีนี้ ศาลรัฐธรรมนูญอาจใช้ดุลพินิจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารของพรรคการเมืองหรือไม่ก็ได้ โดยพิจารณาถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำในแต่ละกรณี ดังนั้น กรณีการกระทำผิดของนายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรคของผู้ถูกร้อง จึงเป็นกรณีที่ต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เห็นควรมีคำสั่งให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์ และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะ

กระทำผิด มีกำหนดห้าปี นับแต่วันที่มิได้สั่งยุบพรรคสมาชิกไปโดย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง มาตรา ๖๘ วรรคสี่ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๔

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ